

Franciszek Sadurski

Szpalty pamięci : profesor Wacław Szyszkowski (1904-1996)

Palestra 41/3-4(471-472), 275-276

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SZPALTY PAMIĘCI

Profesor Waław Szyszowski (1904–1996)

29 grudnia 1996 r. zmarł w Stanach Zjednoczonych Profesor Waław Szyszowski. Urodzony 17 sierpnia 1904 roku w Wielkich Łukach (Rosja) ukończył prawo na Uniwersytecie Warszawskim, doktoryzował się na paryskiej Sorbonie. W latach 1931–1944 był adwokatem w Warszawie.

W okresie okupacji został aresztowany przez Gestapo i uwięziony w Treblince. Po wydostaniu się stamtąd brał udział w Powstaniu Warszawskim, a po kapitulacji trafił do Oflagu w Murnau. Uwolniony przez aliantów przebywał na emigracji ponad 18 lat, kolejno w Paryżu, Londynie

i w Chicago. W roku 1963 wrócił do kraju i osiadł w Toruniu, gdzie objął na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika wy-

kłady z prawa konstytucyjnego. W karierze akademickiej doszedł do godności Dziekana Wydziału Prawa, a w roku 1993 Senat UMK nadał Mu tytuł doktora honoris causa.

Oto najkrócej przedstawiona droga życiowa Zmarłego, która wpisuje się klarownie w dzieje Polski XX wieku.

Waław Szyszowski od najmłodszych lat interesował się życiem społecznym i politycznym. Początkowo należał do Związku Młodzieży Polskiej „Przyszłość”, zwa-

nego skrótoowo „PET”, a następnie organizował „ZET”. Był członkiem Związku Polskiej Młodzieży Demokratycznej oraz Związku Patriotycznego.

Po klęsce wrześniowej już w październiku 1939 r. wstąpił do Związku Odbudowy Rzeczypospolitej, a później do ZWZ-AK z przydziałem do BIP KG AK.

W okresie emigracyjnej tułaczki (1945–1963) czynny był w wielu organizacjach polskich. W okresie paryskim pełnił funkcję wiceprezesa Komitetu Wykonawczego Zjednoczenia Polskiego Wychodźstwa Wojennego. W USA został wybrany na pierwszym Zjeździe w Nowym Jorku na wiceprezesa Zarządu Głównego Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych. Był przez wiele lat członkiem Władz Związku Armii Krajowej w Chicago pod nazwą „Wierność Żołnierska”.

Po powrocie do kraju oddał się pracy naukowej. Opublikował ponad 200 pozycji, w tym 10 książek na tematy polityczne, historyczne i prawnicze. Po przejściu na emeryturę zamieszkał w Warszawie. Nawiązał bliską współpracę z *Polskim Słownikiem Biograficznym*, a przed ośmiu laty przystąpił do pracy, którą zdążył ukończyć tuż przed śmiercią. Mam tu na myśli niedawno opublikowane dzieło *ZET w walce o nie-*

podległość i budowę państwa, skomponowane z właściwej monografii historycznej oraz licznych szkiców i wspomnień naocznych świadków i uczestników opisywanych wydarzeń. Do autorów tych rozdziałów należał Wacław Szyszkowski. Był też duszą komitetu redakcyjnego, do którego i niżej podpisany miał zaszczyt należeć. Z wielkim wzruszeniem i sentymentem wspominał naszego Nestora.

Dzieło ukończono w końcu listopada 1996 r., udało się nam wręczyć prof. Szyszkowskiemu egzemplarz autorski. Piszę „udało się”, gdyż niestety w tym czasie nasz Przyjaciel kończył już swój pracowity żywot. 6 grudnia wieczorem potrącony przez samochód, po kilkunastu dniach przewieziony do córek zamieszkałych w Stanach Zjednoczonych zmarł 29 grudnia 1996 r. Stało się to w 11 dni po uroczystej promocji dzieła na którą nie mógł już przybyć.

Prochy Zmarłego na Jego życzenie zostały sprowadzone do Polski. 17 stycznia 1997 r. odbyły się uroczystości pogrzebowe w Kościele Św. Krzyża w Warszawie i na cmentarzu w Jaktorowie.

Prof. Wacława Szyszkowskiego pożegnało liczne grono kolegów, przyjaciół i Braci Zetowych.

Franciszek Sadurski